

Szeretném, ha ez és más hasonló tanácsadó könyv is sokkal inkább támaszkodna a szülői kompetenciákra, felmentené a sokszor szorongó kisgyerekes anyákat és apákat. Ha nyelvezetében is partnerként tekintene rájuk és nem tanító jelleggel mondaná a magáét. Ha elhinné, hogy vannak alternatív utak.

Bánfi Balázs: Tipikus helyzetek, tipikus válaszok

Pszichológusként és szülőként is általában ambivalens érzéseim vannak a gyermeknevelésről szóló könyvekről. Mégis, amikor szülőként nehéz helyzetbe kerülünk, amikor elbizonytalanodunk, valóban segíthet egy külső szempont, egy jól összeszedett, felépített szakkönyv. Segíthet kiemelkedni a helyzetet övező érzelmek kavargásából, objektivitást adhat, segíthet eloszlatni a szorongásunkat, bizonytalanságunkat. Konkrét szakmai ismereteket is nyújthat, fontos információkkal szolgálhat.

Ugyanakkor rossz irányba indulhatunk el szülőként, ha a gyereknevelési könyv iránymutatásait mechanikusan és kizárólagosan kezdjük el követni. Felmerülhet a hitelesség, a személyesség kérdése, ami pedig a nevelésben kulcsfontosságú. Tényleg egyetérték-e azzal, amit mondok vagy teszek, vagy csak jobb ötlet híján követem a könyv javaslatait. A személyesség, az intimitás, a pozitív érzelmek adják a szülő-gyerek kapcsolat lényegét; ezek nélkül hiába követjük szóról szóra a legjobb könyvek tanácsát, nem fogunk boldogulni a csemeténkkel. A másik oldalról, időnként akár szakmai szemmel nézve rossz válaszokat is adhatunk gyermekünk viselkedésére, de ha megadjuk számára az érzelmi melegséget, biztonságot és rendet, akkor nem fog kárt szenvedni.

Közhelyszerű, de a jó érzelmi kapcsolat szülő és gyermek között a legjobb védelmi faktor a gyermek számára, ami szinte bármilyen károsodástól képes őt megvédeni, és szinte bármilyen nehézséget orvosolni tud. Ha ez sérül – akár igyekszik a szülő ennek kompenzálására, akár nem –, nevelési problémák sora bontakozhat ki, amelyet egy nevelési szakkönyv nem képes kezelni. Ebből következik, hogy az ilyen jellegű könyvek az alapvetően jól működő, kisebb átmeneti zavarokkal küzdő családoknak lehetnek képesek valódi segítséget nyújtani, de komolyabb probléma esetén nem elegendőek.

Fontos szempont még a szülő általános állapota. A párkapcsolat problémáival, esetleg egzisztenciális, vagy érzelmi nehézségeivel küszködő szülő kevésbé képes következetesen és tudatosan reagálni a nevelési helyzetekben, amit egy szakkönyv olvasása nem fog megoldani. Sajnos a nevelési szakkönyv keltheti azt az illúziót, hogy képes levenni a szülők válláról a neveléssel kapcsolatos nehéz döntések terhét. Ez azonban hamis illúzió: nem kerülhető el a neveléssel kapcsolatos lelki munka, a nehézségek, félelmek megbeszélése, átgondolása a szülők részéről. Szükség van erre azért, hogy mi szülőként fejlődjünk, és azért is, hogy mélyebben megérthessük gyermekünk viselkedésének okait, hátterét.

A nevelésről szóló könyvek tipikus helyzeteket vetnek fel, és ezekre tipikus válaszokat adnak, jobbakat vagy rosszabbakat. A mindennapi életben pedig valóban vannak tipikus helyzetek, melyekre jók a tipikus válaszok. *Suzanne Vallières: Pszichotrikkök – 3–6 éves korig* című könyvében szülői és pszichológusi szempontból is a jobb válaszok vannak jelentős többségben.

Nagyon pozitívnak és a gyakorlatban hasznosíthatónak tartom a könyv megközelítését, hogy alapvető viszonyítási pontokat, követendő irányokat, kereteket ad meg. Igyekszik érzékletesen elmagyarázni, bemutatni a gyermekben zajló lelki folyamatokat, így empatikusan bevonja a szülőt a gyermek helyzetébe. Ezzel elérheti azt, hogy a szülő kilép a konfliktusok esetén gyakran előforduló szembenálló helyzetből (már megint nem fogadsz szót), és a mélyebb megértés, átélés segítségével képes lesz arra, hogy a korábbi, esetleg sikertelen nevelési technikáit felcserélje a szerző által javasolt megoldásokkal.

A könyv alapvető fejlődéslelektani ismereteket is átad. Komoly hangsúlyt helyez a családi élet szabályai, keretei kialakításának szükségességére, hiszen ezek alapvető fontosságúak az egészséges lelki fejlődéshez, és gyakran hiányoznak a mai családokban.

Praktikus a kötet szerkezete: az áttekinthető fejezetekre tagolt könyvben a szerző minden fejezet végén kiemeli a gyakorlati szempontokat, így a szülő bármikor percek alatt felfrissítheti a témára vonatkozó tanácsokat, és akár egy feszült helyzetben, közvetlenül is képes lehet az ott leírtak alkalmazására.

Talán a szóhasználat terén előfordulnak kicsit erős megfogalmazások (büntetés helyett szerencsésebb lenne a következmény fogalmának használata), de ezzel együtt az egész könyv attitűdje pszichológiai és szülői szempontból is megfelelő. Tartalmában kitér a korosztályra jellemző fontos területekre, gyakorlatias, követhető, szakmai szempontból helytálló, és nem utolsósorban hasznosítható tudást ad a szülőeknek.

Földes Petra: Gyermekkor-szeletek

Ismerkedve a *Pszichotrükkök* című sorozattal, azzal a szerkesztési elvvel dolgoztunk, hogy minden szerzőnek legyen szülői tapasztalata a feldolgozott korcsoportról; így azután az összes iskolás korosztályról szóló kötet – a 6–9 éves, a 9–12 éves és a *Kamaszkor* című is nekem jutott. Talán ezért kezdtem el gondolkodni azon, hogy szerencsés-e a tartalomnak ez a fajta feldarabolása, a különböző korcsoportok külön kötetben szerepeltetése? Mert ami fejlődéslelektani szempontból indokolt és kiadói szempontból kifejezetten racionálisnak tűnik, az nem biztos, hogy a megcélzott szülők számára a legmegfelelőbb üzenetet hordozza. Vajon az-e a megfelelő attitűd, ha alaposan kiképezem magam az adott korú gyermekkel kapcsolatos tudnivalókról? Lehet-e a nevelésről ennyire problémacentrikusan, egy átfogó gyermekkép, a gyermekről (és a felnőttéről) való vízió nélkül gondolkodni? Alkalmas-e az életkor- és problémacentrikus megközelítés a nevelés lényegének megértésére és megragadására?

Részben – ahogy *Bánfi Balázs* is látja – alkalmas lehet, amennyiben megelégszünk azzal, hogy a tipikus helyzetekhez rendelünk tipikus megoldásokat, valamint, ha elfogadjuk azt, hogy ezen a módon nem leszünk képesek az autonómabb szülőket megszólítani (a miérteket *Peer Krisztina* észrevételei gazdagon illusztrálják).

Adekvát és indokolt ez a feldolgozás, ha a jó nevelést a problémamentes gyermekkorral asszociáljuk, és azt a célt tűzzük magunk elé, hogy különösebb gondok és kielégés nélkül „abszolváljuk” a gyerekünk gyermekkorát. Ha egymástól elszigetelt, és